

ДЕТСКО И МЛАДЕЖКО УЧАСТИЕ: НАГЛАСИ НА ДЕЦАТА И МЛАДИТЕ ХОРА КЪМ ДЕМОКРАЦИЯТА

Мария Брестничка¹
e-mail: maria.brestnichka@unwe.bg

Резюме

Нагласите на децата и младите хора към демокрацията определят както тяхното участие в обществения и политическия живот, така и развитието на общественото разбиране за демокрацията като цяло. Макар децата и младите хора между 15 и 24 години да са едва близо 10% от населението на страната, тяхното участие е от ключово значение за националния прогрес и политическите процеси. През последните години се наблюдава нисък интерес и нива на участие в демократичните процеси именно на хората в ниските възрастови групи, което настоящото проучване проследява, използвайки данни от десетата вълна на Европейското социално изследване за България.

Ключови думи: демокрация, детско и младежко участие, гражданско участие, социални неравенства, икономически неравенства

JEL: D71, D72, D91, H41

Общественото разбиране за участието на децата и младите хора

Участието в демократичните процеси е пряко свързано с нагласите към демокрацията и е определящо за политическите, обществените и социални промени. Участието в демократичните процеси е и право, дефинирано от Всеобщата харта на правата на човека² и Конституцията на Р България³ и е кодифицирано в законодателната рамка. В контекста на настоящата политическа нестабилност, към октомври 2022 г. гражданите на България осъществяват своето гражданско право на участие в избори за пети път за последните 30 месеца (парламентарни и президентски избори) и независимо от резултатите и прогнозите след парламентарните избори през 2022 г., предстоят нови избори, този път местни, в рамките на следващите 12 месеца.

Данните показват, че 32% от младите хора от 18 до 24 годишна възраст биха гласували на изборите за Европейски парламент през 2019, при 45%

¹ Асистент, доктор, катедра „Икономическа социология“, УНСС, ORCID 0000-0003-3685-6292

² Чл. 21 от Всеобщата харта за правата на човека.

³ Чл. 39 (1), чл. 42, чл. 43, чл. 44 и др. от Конституцията на Р България.

средна готовност за участие (European Parliament, 2019). Разбира се, младите хора несъмнено са част от общата тенденция за понижена изборителна активност, свързана с ниското доверие в държавните институции (Отворено общество, 2021) и дори широко разпространените нагласи за недостатъчната демократичност в управлението на страната и липсата на свободни и честни избори, с които са съгласни над 2/3 от населението, поставяйки България в топ 5 на страните, в които демокрацията се възприема като слаба (Gallup International, 2021). В същото време, дори имайки предвид традиционно по-ниската изборителна активност на изборите за ЕП, несъмнено младите хора демонстрират по-ниска въввлеченост в електоралните процеси и в определянето на политиките на страната. С особен акцент същото твърдение се отнася до децата, които макар и да не могат все още да упражняват гражданското си право да гласуват, несъмнено са под влиянието на психологическите, социалните и когнитивните фактори във формирането на отношение към политическите процеси и демократичните ценности, принципи и механизми за участие като цяло далеч преди навършване на 18 години.

Макар децата и младите хора от 15 до 24 години да представляват под 10% от населението на България (НСИ, 2021), тяхното участие е ключово определящо за националния прогрес и за общественото разбиране за демокрацията за бъдещето, така и за политическия контекст и управлението на държавата, включително в контекста на демократичното и гражданското участие. Особено е значението на нагласите на децата към участието в демократичния живот. Подрастващите между 15 и 18 години имат пред себе си легално участие в парламентарни, президентски, местни и други избори в изключително кратък хоризонт. Макар гражданското право на гласуване да може да бъде упражнявано след 18-годишна възраст, правото на мнение и участие е ключово за децата и младите хора преди навършване на тази възраст, гарантирано от международното и националното законодателство. Нещо повече, възможностите за изразяване на мнение и участие в демократичните процеси са част от процеса на гражданско образование и, от гледна точка на формирането на нагласи, съществен фактор в създаването на представите на децата и младите хора за функционирането и ролята на демокрацията. Дефинирането на участието като право за децата възниква с ратифицирането на Конвенцията на ООН за правата на детето – най-бързо и всеобхватно ратифицираният международен договор в историята на човешките права. Правото на мнение и участие е дефинирано в чл. 12 като задължение на държавите за осигуряване на възможност на детето „да изразява възгледи свободно и по всички въпроси, отнасящи се до него, като на тях следва да се придава значение, съответстващо на възрастта и зрелостта на детето“ (КООНПД, 1989).

В контекста на социологията правото на мнение и участие приема измеренията на нагласи към участието в обществения живот, включително от гледна точка на демократичните процеси. Редица анализи показват, че гарантирането на правото на мнение и участие на децата не е нито еднозначно разбираемо, нито е приоритетно за националните, местните и образователните институции (Национална мрежа за децата, 2022а). На национално ниво гражданското образование като разбиране и отстояване на ценностите на демокрацията и институцията, структурите и процедурите на демократичното общество, е част от Държавния образователен стандарт, който обаче включва още здравното, екологичното и интеркултурното образование (Наредба № 13, 2016). Към момента не са налични достъпни адаптирани детски версии на основни документи, засягащи детските права и политики, с изключение на Конвенцията на ООН за правата на детето, която има своя адаптирана версия, създадена от УНИЦЕФ България и достъпна както на сайтовете на УНИЦЕФ и Национална мрежа за децата, така и на редица други граждански и академични организации. Дейностите на структури като общински младежки съвети и парламенти и училищни парламенти остават по-скоро с формален характер и въпреки наличието на правна рамка, която го позволява, съществуват пропуски в практическото прилагане на нормативните документи (Council of Europe, 2016). Институциите третират децата по-скоро като обект на влияние, отколкото като самостоятелни личности. Показателен е фактът, че в предизборните програми за изборите на 48-ото Народно събрание няма нито една политическа партия, за която прогнозите показват парламентарно представителство, която да включва детското участие като част от предизборната си платформа (Национална мрежа за децата, 2022b). Нещо повече, децата са основна рискова група за крайноядсна радикализация – това допълнително се потвърждава и от тенденцията голямата част от престъпленията с потенциален екстремистки мотив да бъдат извършвани от млади хора между 18 и 24 годишна възраст (CSD, 2017).

Допълнително, трябва да се отбележи, че освен общите бариери пред участието си в демократичния живот, голяма част от децата и младите хора имат допълнителни бариери, свързани с икономическите и социални неравенства. Децата са една от групите, живеещи в повишен риск от бедност и социално изключване – през 2021 г. всяко трето дете в България живее в риск от бедност и социално изключване (33% при 21,7% средни нива за ЕС-27), а делът на децата, живеещи в бедност, през 2021 г. е 24,2%, като преди социалните трансфери този процент е 41,9% (НСИ, 2022). Особено уязвими в контекста на неравенствата са групи деца и млади хора в ситуация на бездомност или бездомните деца или живеещи в изключително лоши жилищни условия, децата с увреждания, децата с проблеми с психичното здраве,

децата с мигрантски произход, децата с малцинствен расов или етнически произход (особено роми), децата, които се намират в алтернативна (особено институционална) грижа и децата в несигурна семейна среда.⁴ Тези фактори, съчетани с липсата на достъпно и качествено гражданско образование, механизми за осигуряване на участие от детска възраст и липса на ефективни мерки за предотвратяване на радикализацията, създават контекста, в който се формират и променят нагласите към демокрацията на децата и младите хора.

Нагласи на децата и младите хора към демокрацията

Обхват и методология на изследването

Настоящото проучване разглежда нагласите към демокрацията на децата и младите хора от 15 до 24 годишна възраст в България. Използвани са данните от 10-тата вълна на Европейското социално изследване (ESS), проведено през 2020 г. (ESS ERIC, 2022). Като академично кроснационално изследване, ESS използва единна методика и инструментариум за изследване на нагласите, ценностите и моделите на поведение на различни групи от населението в 40 страни. Изследването се провежда от 2001 г. на вълни през 2 години и цели проследяването на социалните промени и националния прогрес въз основа на възприятията, оценките и нагласите на гражданите по отношение на ключови аспекти от живота на обществото. Наред с въпросите от основния модул, всяка вълна включва два допълнителни модула: за десетата вълна това са модулите „Разбиране и оценка на демокрацията“ и „Дигитални социални контакти в професионалния и семейния живот“. В България Европейското социално изследване се провежда от консорциум, воден от Университета за национално и световно стопанство, в който участват ИФС при БАН, АСА, СИБ, БСА и НСИ. Резултатите от изследванията са представителни за населението в България над 15 годишна възраст без горна ограничителна граница, които живеят в частни домове. Лицата за изследване са подбрани при стриктно спазване на метода прост случаен подбор на всеки етап от тристепенната гнездова извадка.

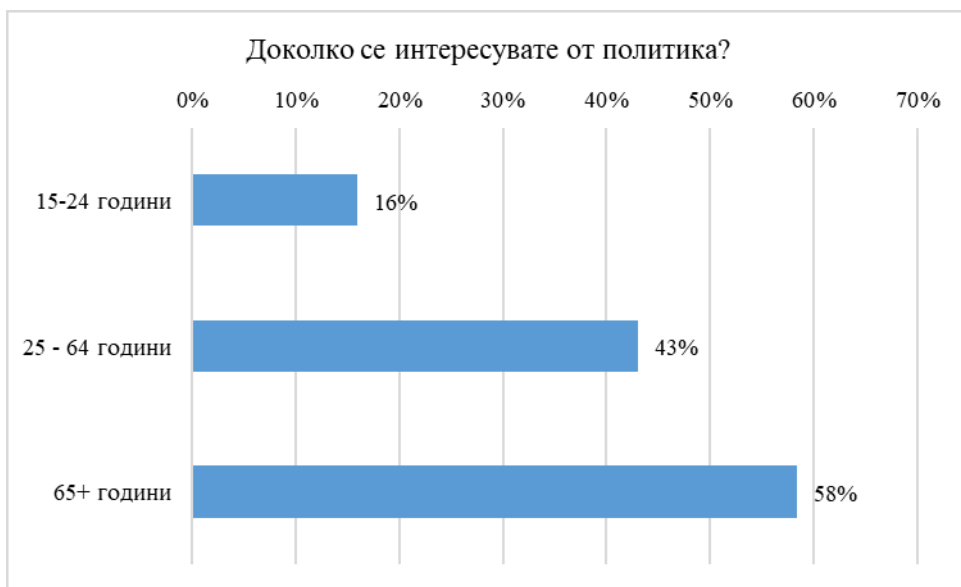
Настоящото изследване обхваща проучване на нагласите на децата и младите хора във възрастовия диапазон от 15 до 24 години по отношение формите на участие, социо-политическа ориентация, политически интерес, както и техните връзки с нагласите към човешките ценности, субективното благополучие, социалното изключване, националната и етническа

⁴ Използвани са групите, определени като цели за Европейската гаранция за детето на ЕК като инструмент за борба с детската бедност.

идентичност и медийното потребление и доверие. Макар и проведено през 2020 г. – преди провеждането на поредицата от 4 парламентарни и 1 президентски избори през 2021 г. и 2022 г., то дава възможност за проследяване на тенденциите с оглед на факта, че 16 и 17-годишните, взели участие в ЕСС през 2020 г. практически са достигнали възраст, в която могат да упражняват гражданското си право на гласуване съответно през 2021 г. и 2022 г.

Интерес към политическите и демократичните процеси

Младите хора определено отбелязват по-ниски нива на заинтересованост от политиката спрямо хората от останалите възрастови групи. Едва 15,9% от възрастовата група на 15-24 годишните отговарят положително на въпрос относно интереса им към политиките, при 43% от групата на 25-64 годишните и 58,4% от групата на 65+ годишните (фигура 1). Тази тенденция е допълнена от факта, че близо всеки трети от групата на 15-24-годишните не следи въобще новини, свързани с политика – с огромна разлика с другите възрастови групи, в които делът на неследящите политически новини е 7,6% при 25-64-годишните и едва 4,2% при групата 65+.

Източник: ESS ERIC (2022).

* Комбиниран дял на отговори „много“ и „умерено“.

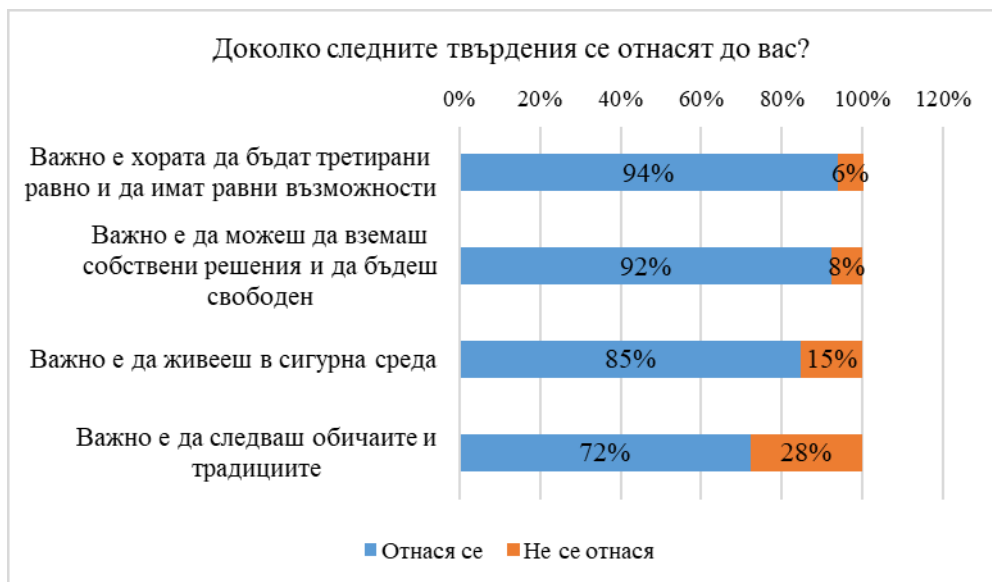
Фигура 1: Интерес към политиката по възрастови групи

Причините за ниската заинтересованост на децата и младите хора в политиката може да се търси и в разпознаваемостта на целите и посланията на политическите партии. Налице е умерена корелация между чувството за близост към определена политическа партия и интереса към политиката ($r = 0.474$, $p = 0.001$). Двама от всеки трима деца и млади хора обаче не припознават целите и посланията на нито една политическа партия като близки до тях. За сравнение, съответно 51,6% и 60,6% са хората от другите две възрастови групи, които определят конкретна политическа партия като близка. Две трети от младите хора смятат и че не могат да вземат активна роля в политическа група, като в този аспект дялът на хората, които смятат, че могат да бъдат проактивни е нисък за цялата извадка (20,2%). Налице е взаимовръзка между убеждението по отношение на активната роля и интереса към политиката ($r = 0.463$, $p = 0.001$). Тези нагласи имат конкретни измерения в поведенчески аспект – един на всеки десет от младите хора е публикувал или споделил новина, свързана с политика през последните 12 месеца – като тук, обаче, най-ниска е честотата на публикуване и споделяне сред групата на 65+ годишните, свързано с далеч по-ниските нива на използване на интернет при тях въобще (21% го използват всеки ден при 90,2% в групата на най-младите). Заедно с това, макар дялът на хората, които са се свързали с политик или представител на правителството през последната година да е нисък като цяло (8,2%), то отново за групата на 15-24 годишните този процент е два пъти по-нисък – 4,2%.

Поглеждайки към сравнение на възрастовите групи по отношение на включването в различни от изборните демократични процеси и форми на участие, е видно, че наред с ниското ниво на участие на населението като цяло, младите хора отбелязват по-ниски нива на участие по отношение на подписването на петиции от групата на 25-64-годишните. За сметка на това, обаче, сравнението във възрастов план показва, че макар дялът на взималите участие в публични демонстрации през последната година да е нисък като цяло, най-висок е той в групата на младите хора – всеки десети, при 8% за групата на 25-64-годишните и едва 2,4% от групата на хората над 65 години.

В по-общата картина, обаче, може смело да се твърди, че младите хора споделят демократичните ценности. 94% смятат, че е важно хората да бъдат третираны равно и да имат равни възможности, докато едва 6% не разпознават тази ценност като своя. Нещо повече, налице е слаба корелация ($r = 0.187$, $p = 0,006$) между ценността за равно третиране на хората и интереса към политиката. 92% смятат, че е важно да имаш възможност да вземаш собствени решения и да бъдеш свободен. Равното третиране и свободата са по-консенсусни ценности дори от сигурната среда и важността да следваш традициите (фигура 2). Интересно е, че се наблюдава умерена корелация

между ценността за равно третиране на хората и ценността за живот в сигурна среда ($r = 0.350$, $p = 0.001$), която навежда на мисълта, че децата и младите хора свързват сигурната среда с увереността, че ще бъдат равно третирани от институции и вземащи решения.

Източник: ESS ERIC (2022).

Фигура 2: Основни ценности

В същото време, наблюдава се интересно противоречие в разбирането на децата и младите хора. Въпреки практическия пълен консенсус около важността на собствения избор и свободата, наблюдава се сравнително голям дял на 15-24-годишните, за които подчинението и уважението са добродетели, които децата трябва да имат. Това вероятно се дължи на възпитателните стратегии, прилагани по отношение на децата и подрастващите, в които все още е широко разпространено изискването за послушание и приравняването му с „добро“ държание. Тази тенденция се потвърждава и от честотата на съгласяване с твърдението, че страната има нужда от повече лоялност към лидерите си, което не предполага критичност към управлението, и около което се обединяват около 30% от децата и младите хора, като между двете твърдения има силна корелация ($r = 0.702$, $p = 0.001$). В същото време, тук е видно и влиянието на недоверието към институциите, което кара мнозинството да не се съгласи или да не се определи по отношение на твърдението, свързано със лоялност към лидерите на страната.

Източник: ESS ERIC (2022).

Фигура 3: Ценност на подчинението

За 89% от младите хора от 15 до 24 години е важно или по-скоро важно да живеят в демократично управлявана страна, като тук делът им е сходен с този на групата на 25-64-годишните. Младите хора са най-малко разочаровани между различните възрастови групи от начина, по който работи демокрацията – 48,4% са разочарованите, 16% от които заемат позиция на напълно разочаровани, докато в групата от 25-64 години това са 68% при 19,1% в екстремните стойности; същите стойности наблюдаваме и в групата на най-възрастните, с по-голям дял на изцяло разочарованите (23,5%).

По отношение на разпределението на разбиранията на децата и младите хора за ляво и дясно, около половината 56,7% остават по средата. За сметка на това 40,1% се определят в десния спектър, като 14,6% са категорично в края му. Левият спектър остава практически съвсем неприпознат от хората между 15 и 24 години, като обаче този факт се нуждае от допълнително проучване по отношение на факторите, които стоят зад него.

Тенденции в институционалното доверие

Общата тенденция независимо от възрастовата група е към ниски нива на институционално доверие. Децата и младите хора са изцяло в нея, като при тях най-високи нива на недоверие имат както политиките и политическите партии, така и парламентът – 74 до 81%, като всеки трети човек на възраст от 15 до 24 години декларира крайно недоверие към политиките и политическите партии (фигура 4). Не по-малко важно е, обаче, че е налице

взаимовръзка, макар и слаба, между доверието в парламента и убеждението на децата и младите хора, че могат да вземат участие в политическа група ($r = 0.208$, $p = 0.003$).

Налице е и високо неудовлетворение от работата на правителството като тук няма съществени разлики между възрастовите групи – над две трети са ниско или по-скоро неудовлетворени от работата на правителството, а приблизително всеки пети изказва крайно неудовлетворение. Тези данни могат да бъдат съпоставени и с данните на агенция Алфа Рисърч от 2021 г., които показват, че Народното събрание има 83% недоверие, а политическите партии – 80% сред пълнолетните български граждани (Отворено общество, 2021).

Източник: ESS ERIC (2022).

Фигура 4: Институционално доверие във възрастова група 15-24 г.

Интересно е да се отбележи, че макар обективно да са в крак с общата тенденция на ниско доверие, нивата на доверие сред децата и младите хора са забележимо по-високи по отношение на Европейския парламент и ООН – съответно 34,1% и 36,5% при 22,2% и 25% в групата на 25-64-годишните. Заедно с това, налице са слаби корелации между ценността на равното третиране и доверието в политиките, Европейския парламент и ООН.

Заедно с това, нивата на институционално доверие могат да бъдат разглеждани и като част от общата картина на социалните отношения. Сред повечето деца и млади хора се наблюдава тенденция към недоверие към околните като цяло – 61,5% смятат, че на повечето хора по-скоро не можеш да се довериш на околните, а всеки пети – че човек не може да бъде „твърде предпазлив“. Налице е слаба корелация между общите нива на доверието и доверието към институциите в случая на Парламент, политически партии, Европейски парламент ($r = 0.2$, $p = 0.005$)

Значението на икономическия, образователния и социалния статус на децата и младите хора

В контекста на съществуващите здравни, образователни, икономически и социални неравенства, от съществен интерес за настоящото проучване е проверката на наличие на взаимовръзки между оценката на здравните и образователните услуги, икономическия статус, религиозния статус и др. и интереса към демократичните процеси.

Макар над 82,4% от младите хора да смятат, че роля на правителството трябва да компенсира неравенствата в доходите, липсват значими корелационни връзки между интереса към политиката и ролята на правителството в компенсиране на неравенствата. Подобно е състоянието и по отношение на здравните услуги – 73% от децата и младите хора ги определят като лоши или сравнително лоши, но не се открива взаимовръзка на тази перцепция и интереса към политиката. Единствената корелация, която се открива, е между платената работа и интереса към политиката ($r = 0.223$, $p = 0.005$) и чувството за принадлежност към етническата група на хората в страната и интереса към политиката ($r = 0.223$, $p = 0.001$). За сметка на това, обаче, налице са ясно изявиени връзки между оценката на здравните и образователните услуги и доверието в парламента, политиците, политическите партии и институциите, което варира между $r = 0.209$, $p = 0.003$ и $r = 0.489$, $p = 0.001$.

Повече от половината деца и млади хора смятат, че образователните услуги не са с добро качество (56,6%), като се регистрира умерена взаимовръзка на оценката на образованието и удовлетворението от работата на правителството ($r = 0.375$, $p = 0.001$). Подобна, но по-силна е връзката между оценката на здравните услуги и удовлетворението от работата на правителството ($r = 0.463$, $p = 0.001$). Налице е и слаба към умерена корелация между общото чувство за щастие и важноста да живееш в демократично управлявана страна ($r = 0.287$, $p = 0.001$) и удовлетворението от работата на правителството ($r = 0.254$, $p = 0.001$)

Заклучение

Нагласите на децата и младите хора към демокрацията не са еднозначни. Без съмнение, групата на 15-24-годишните не вижда себе си като участваща в политическите процеси, не ги следи отблизо и дори може да остави впечатлението, че не се интересува от тях. Резултатите от проучването оставят впечатлението, че макар да виждат редица проблеми, младите хора не свързват участието си в политическия живот със състоянието на системите на здравеопазване, образование, социална подкрепа. Отношението към националните институции, политиците и политическите партии е ограничено предимно до принципното разбиране за важноста да живееш в демократична страна и широко разпространеното недоверие към политиците и институциите. Това недоверие, обаче, не се разпростира и върху демократичните принципи и ценността на демокрацията като такава. Децата и младите хора споделят демократичните ценности като равни възможности, равно третиране, избор, свобода, демократично управление и др. и смятат, че е важно да живеят в страна, която има демократично управление.

В този контекст, практически всички в групата на 15-24-годишните припознават равните права като основна ценност – която всъщност е единствената, която има макар и слаба взаимовръзка с интереса към политиката. Макар да разпознават ясно правителството като ангажирано с благосъстоянието на гражданите, включително през здравни и образователни услуги, те не оценяват високо изпълнението на този ангажимент. Нещо повече, те не се доверяват на политиците и политическите партии като носители на демократичните ценности. В голяма степен това вероятно се дължи на тяхната изолираност от политическия живот – двама от всеки трима деца и млади хора не припознават целите и посланията на нито една политическа партия като близки до тях.

Разбира се, трябва да се има предвид, че данните от проучването са от 2020 г. и не отчитат възможният ефект върху нагласите към демокрацията на протестите и серията от избори през 2021 г. и 2022 г. Несъмнено, обаче, настоящото проучване може да даде основа за сравнение и проследяване на потенциалните промени вследствие на тези събития.

Може да се предположи, че това състояние на нагласите се корени донякъде в липсата на целенасочени усилия към изграждане на информираност по отношение на институциите, начините за включване в граждански процеси и влияние върху обществени процеси, както и практическите възможности за прилагане на самите принципи на участие. Трябва да се има предвид, че децата и младите хора вероятно получават противоречиви обществени послания по отношение на тяхната роля в обществото. Те несъмнено високо ценят свободата и избора, и в същото време, немалка част от тях се

съгласяват с ценността децата – каквито са или до съвсем скоро са били и те самите – да се научат на подчинение. В този контекст, интерес биха представлявали допълнителни проучвания относно прилагането на механизмите за детско участие, резултатите от прилагането на Държавния образователен стандарт за гражданско образование, нивата на разпространение на достъпна информация и постигане на разбиране за начините, по които работят институциите в демократичната държава и механизми за насърчаване на участието на децата и младите хора в демократичните процеси. Нещо повече, подобни проучвания следва да се правят с разбирането, че различният здравен, образователен и социален статус на децата и младите хора би предпоставил и различни бариери пред осъществяването на тяхното право на участие и реалното им включване в демократичните процеси.

Използвана литература

- Gallup International. (2021). Индекс „Гласът на хората“. (Gallup International, 2021, Indeks „Glasat na horata“).
- Конвенцията на ООН за правата на детето. (1989). Приета от ООН. (Konventsiyata na OON za pravata na deteto, 1989, Prieta ot OON).
- Национален статистически институт. (2021). Население по статистически райони, възраст, местоживеене и пол. (Natsionalen statisticheski institut, 2021, Naselenie po statisticheski rayoni, vazrast, mestozhiveene i pol).
- Национален статистически институт. (2022). Детска бедност и социално изключване. (Natsionalen statisticheski institut, 2022, Detska bednost i sotsialno izklyuchvane).
- Национална мрежа за децата. (2022a). Бележник 2022: Какъв е средният успех на държавата в грижата за децата?, с. 20-22. (Natsionalna mrezha za detsata, 2022a, Belezchnik 2022: Kakav e sredniyat uspeh na darzhavata v grizhata za detsata?, s. 20-22).
- Национална мрежа за децата. (2022b). Къде са децата в програмите на политическите партии? (Natsionalna mrezha za detsata, 2022b, Kade sa detsata v programite na politicheskite partii?).
- Наредба № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование. Обн. ДВ, бр. 80 от 11.10.2016 г., в сила от 11.10.2016 г.; изм. и доп., бр. 80 от 28.09.2018 г., в сила от 28.09.2018 г. Издадена от министъра на образованието и науката. (Naredba № 13 ot 21.09.2016 g. za grazhdanskoto, zdravnoto, ekologichnoto i interkulturnoto obrazovanie. Obn. DV, br. 80 ot 11.10.2016 g., v sila ot 11.10.2016 g.; izm. i dop., br. 80 ot 28.09.2018 g., v sila ot 28.09.2018 g. Izdadena ot ministara na obrazovaniето i naukata).

- Отворено общество. (2021). Доверие към неправителствените организации, осъществено от Алфа Рисърч. (Otvoreno obshtestvo, 2021, Doverie kam nepravitelstvenite organizatsii, osashtestveno ot Alfa Risarch).
- CSD. (2017). Situational Assessment of Extremist Trends, Sofia: CSD.
- Council of Europe. (2016). Council of Europe Strategy for the Rights of the Child (2016- 2021), Second report on the implementation of the Council of Europe Strategy for the Rights of the Child.
- European Research Infrastructure (ESS ERIC). (2022). European Social Survey. ESS20 - integrated file, edition 1.2 [Data set], Sikt – Norwegian Agency for Shared Services in Education and Research, <https://doi.org/10.21338/ESS10E01>
- European Parliament. (2019). The 2019 European elections: Have European elections entered a new dimension? (2019) Eurobarometer Survey 91.5 of the European Parliament A Public Opinion Monitoring Study

CHILDREN AND YOUTH PARTICIPATION: ATTITUDES OF CHILDREN AND YOUNG PEOPLE TOWARDS DEMOCRACY

Maria Brestnichka, PhD
Department of Economic Sociology
Faculty of General Economics
University of National and World Economy
e-mail: maria.brestnichka@nmd.bg

Abstract

The attitudes of children and young people towards democracy define their participation in the social and political life, as well as their participation in the development of the public understanding of the democracy overall. Despite the fact that the children and young people between 15 and 24 are barely 10% from the Bulgarian population, their participation has a key influence on the national progress and the political processes. In the past years a low level of interest and participation in the democratic processes of the lower age groups is observed. This is the focus of the research, which uses data from the 10th edition of the European Social Survey for Bulgaria.

Keywords: democracy, child and youth participation, civic participation, social inequalities, economic inequalities

JEL: D71, D72, D91, H41